

Fire gateoppgraderingsprosjekter

K2 – Bergen

9. mars 2015

Thor Arne Jørgensen
Daglig leder
Universell Utforming AS

Universell Utforming AS

.. kvalitetssikrer planer og utfører rådgivning ved nye og eksisterende bygg og uteområder.

- Prosjektering
- Rådgivning
- Tilstandsregistrering
- Uavhengig kontroll
- Kompetanseoppbygging

De valgte prosjektene

Bogstadveien i Oslo

Stranda sentrum

Strandgata i Hamar

Torggata i Oslo

Kartleggingsfokus

- Bakgrunn, ambisjoner og **mål** med opprustningene.
- **Sammenhengen** mellom ambisjoner/mål om universell utforming i kommunalt planverk og i prosjektet.
- **Gjennomføring** av planleggingsprosessen og hvordan ulike **aktører** har deltatt og **medvirket** til universell utforming.
- Hvordan **intensjonene** om universell utforming og tilgjengelighet i plan- og bygningsloven og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven er **ivaretatt** i det ferdige prosjektet.

Lovverket - PBL

- **Plan- og bygningsloven (PBL)**
 - ... universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak (§1).
- **Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (DTL)**
 - For bygninger, anlegg og uteområder rettet mot allmenheten gjelder kravene til universell utforming i eller i medhold av plan- og bygningsloven (§13).
- **Byggteknisk forskrift (TEK10)**
 - ... gangadkomst skal ha sklisikkert dekke, inngangspartiet skal være trinnfritt, nivåforskjeller skal sikres mv. (§8)

Bogstadveien - Oslo

Oslo sentrum

Handlegate, boliggate, kollektivstrekning,
fotgjengere, syklister, biltrafikk.

Prosjektperiode 2012-2015

Bogstadveien - Oslo

Kommunalt nivå

Strategisk plan for universell utforming

- Oslo kommune skal i alt sitt virke være tilgjengelig og fremme likeverdig tilgjengelighet for alle. Innbyggerne og besøkende skal oppleve byen som tilgjengelig.

Plan- og bygningsetatens strategiske plan

- Når det gjelder opprustning av eksisterende byområder må alle omsøkte byggetiltak ivareta universell utforming etter Byggteknisk forskrift.
- Der det er hensiktsmessig vil etaten arbeide for at utbyggerne går lenger enn kravene i Byggteknisk forskrift i arbeidet med å finne gode løsninger.

Kommunedelplaner

- Det gis konkrete føringer for utforming av gater og byrom, og det settes krav til tilgjengelighet og høy fysisk og estetisk kvalitet.

Reguleringsplan for området

- ... fast og jevnt dekke, trinnfrie overganger mellom fortau og vei, materialvalg og ledelinjer, fortau skal ha fall vekk fra bygningene og ikke bygge høyere opp mot tilstøtende fasader enn i dag.

Bogstadveien - Oslo

Ambisjoner/ Anskaffelsen

Anskaffelsesprosessen

- Krav om uu-kompetanse, referanseprosjekter.
- Tilrettelegging for blinde, svaksynte og rullestolbrukere i anleggsperioden.
- Soneinndeling (vegg-, ferdsels-, møblerings- og kantsteinsone).
- Forprosjektrapport, peker bl.a. på muligheter/hindringer for trinnfrihet.

Prosjektet

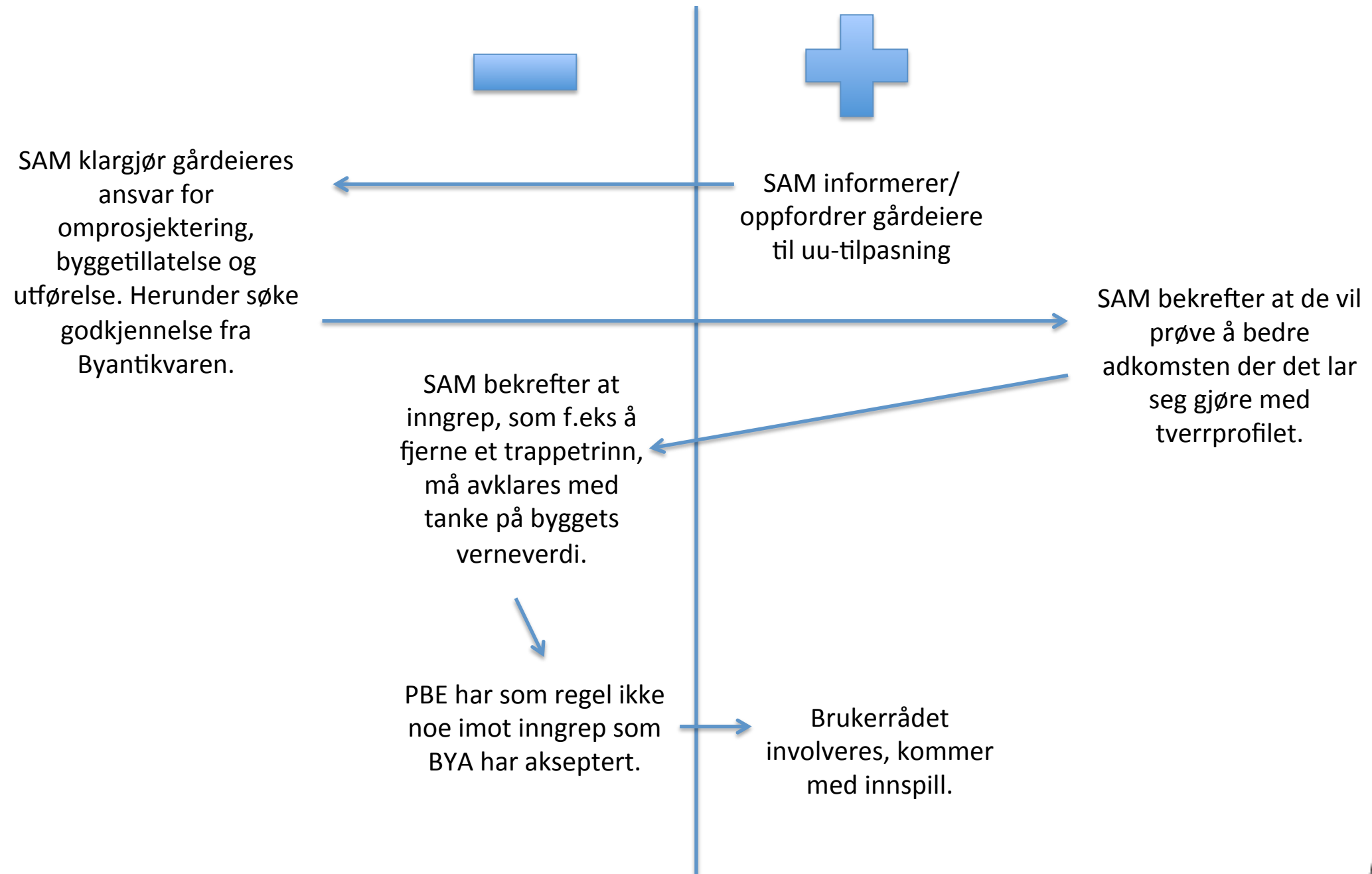
Prosjektbeskrivelsen

- Prosjektbeskrivelsen understreker viktigheten av medvirkning, spesielt Samferdselsetatens/Bymiljøetatens brukerråd for universell utforming.
- Involvering av grunneiere og næringslivet.
- Oppklarer gjeldende regelverk

Bogstadveien – Oslo

(tidlig fase)

Bogstadveien – Oslo

(senere fase)

BYA – forhåndsuttalelse til byggesak – anbefaler granitt i baner for å unngå 'vegg til vegg' teppevirkning. Bekrefter positivt at eldre trapper og areaer bevares, anbefaler at fortauet ikke bygges opp høyere mot fasade enn før oppgraderingen.

BYM tar ikke hensyn til granittforslaget. Ingen kommentarer funnet til trinnfrihet.

PBE gir tillatelse til tiltak, stadfester at det vært en "omfattende planprosess med god medvirkning fra nærområdet".

Ingen spor av at Brukerrådet har vært involvert underveis i prosessen.

Byantikvaren i Oslo om universell utforming i dette prosjektet

BYA påpeker at det er lite erfaring med hvor tungt DTL veier ifht. Kulturminneloven og PBL.

”Diskrimineringsloven/ UU tolkes av BYA som en ideologi, der loven særlig gjelder ifbm. nybygg, og at loven uten videre ikke kan gjøres gjeldende for eldre bygg.

Alle fornøyd?

Norges Blindedeforbund ønsker å møte prosjektledelsen i desember 2013. Kritiske til utforming av farefelt.

Norges Blindedeforbund klager inn prosjektet til LDO. Gjelder utforming av trapper, mv.

erhaugsveien

BATALE
Forvalter og opplyst avdeling
TH. 22.26. 5130

BISTRO

BAR

FOOD

ROMAN

Stranda sentrum

Møre og Romsdal

Sentrumsgate, hovedvei, butikker og nært til ferjekai, torg, kirke, hotell, rådhus, kulturhus og industribedrifter.

Prosjektperiode 2006-2010

Stranda sentrum

Kommunalt nivå	Stedsanalyse for kommunesenteret Stranda <ul style="list-style-type: none">- Universell utforming er ikke nevnt eksplisitt, men begreper som "å legge til rette for myke trafikanter" er brukt.
Planlegging	Prosjektgruppe med dedikert prosjektleder (100%) <ul style="list-style-type: none">- Stranda kommune, Stranda sentrumsforening, Ungdomsrådet, Statens Vegvesen og Fylkeskommunen (Tettstadprogrammet).- Fylkeskommunen pådriver for universell utforming i prosjektet (ledelinjer, HC-parkering, nivåforskjeller fortau/vei).
Prosjektering	<ul style="list-style-type: none">- Registrering av høydeforskjeller- Gate/fortau hevet opp til 40 cm- Lysplan- Beslutninger tatt basert på "estetikk, historie, leggekostnad, tilpasning til uu og totalcostnad.
Involvering	Lokalt engasjement <ul style="list-style-type: none">- Informasjonsmøter- Direkte samtaler med grunneiere, butikkeiere- Ikke påvist noen aktører med interesser i konflikt med universell utforming.

Alle fornøyd?

Fastboende og hytteeiere med i spørreundersøkelse.

Over 90% mente fotgjengere har fått det bedre.
Om lag 50% mener det er blitt vanskeligere for biler.
73% mener at tilgjengeligheten for funksjonshemmede er bra i sentrum. De eldre mer fornøyd enn yngre.

*Fikk pris for det best universelt utforma byrommet i Møre og Romsdal i 2011.

Strandgata i Hamar

Hedmark

Hovedgate, butikker, jernbane,
kollektivtrafikk, biltrafikk, parkareal, torv,
kulturhus, mv.

Prosjektperiode 2007-2013

Strandgata i Hamar

Kommunalt nivå

Kommunedelplan for strandsonen (2003)

- Miljøprioritert allègate, Strandgata skal ha soneinndelte fortau.
- ... all planlegging i området må ta hensyn til tilgjengelighet for barn, unge og funksjonshemmede.

Veg- og transportplan for Hamar (2009)

- ... universell utforming skal ivaretas i henhold til PBL.
- Universell utforming med kartlegging og tiltak for bevegelses- og synshemmede foreslås som tiltak for å oppnå hovedmålene i veg- og transportplanen.

Sjekkliste for universell utforming for Hamar sentrum

- Sjekkpunkter for universell utforming av uteareal, planløsning og bygningsdeler i byggverk.

Formingsveileder universell utforming for Hamar sentrum

- Bygger på erfaringene fra oppgradering av Strandgata
- Verktøy for byggeprosjekter i Hamars sentrumsgater og uterom

Strandgata i Hamar

Planlegging

Hamar kommune og Statens vegvesen i samarbeid

- Styringsgruppe og prosjektgruppe
- Tverrfaglig ressursgruppe for universell utforming

Prosjektering

Fokus på universell utforming

- Forprosjektrapport vektlegger stort fokus på universell utforming (ledelinjer, kryssing av gater, gangfelt, inngang til forretninger, HC-parkering, gatemøblering).
- Interaksjon med Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne.
- Kartlegger høydeforskjeller, planlegger snøsmelteanlegg og utvider fortausbredden.

Medvirkning

Ambisjon om å imøtekomme ulike ønsker og behov

- Pilotprosjekt for universell utforming
- Definerer suksesskriteriet til å være "tett samarbeid, medvirkning og dialog med miljøer som har kompetanse på universell utforming.
- Evaluering med ytterligere forbedringspunkter.

Alle fornøyd?

Ressursgruppen for universell utforming utarbeidet en sluttrapport og peker blant annet på disse suksesskriteriene:

Politisk forankring, spesifisert gatebruksplan, tverrfaglighet, brukermedvirkning og kontinuitet!

*Fikk Norges Blindforbund Hedmarks tilgjengelighetspris 2013.

Torggata - Oslo

Oslo sentrum

Handlegate, boliggate, gågate, syklist, kafeer/restauranter, kulturhus, biltrafikk.

Prosjektperiode 2012-2015

Torggata - Oslo

Kommunalt nivå

Strategisk plan for universell utforming

- Oslo kommune skal i alt sitt virke være tilgjengelig og fremme likeverdig tilgjengelighet for alle. Innbyggerne og besøkende skal oppleve byen som tilgjengelig.

Plan- og bygningsetatens strategiske plan

- Når det gjelder opprustning av eksisterende byområder må alle omsøkte byggetiltak ivareta universell utforming etter Byggteknisk forskrift.
- Der det er hensiktsmessig vil etaten arbeide for at utbyggerne går lenger enn kravene i Byggteknisk forskrift i arbeidet med å finne gode løsninger.

Kommunedelplaner

- Det gis konkrete føringer for utforming av gater og byrom, og det settes krav til tilgjengelighet og høy fysisk og estetisk kvalitet.

Premissdokumenter for prosjektet

- Estetisk plan
- Levende Oslo
- Revidert prinsipplan for gatebruken i Oslo

Torggata - Oslo

Ambisjoner/ Anskaffe

Bystyrevedtak

- .. gjøre gata til permanent gå- og sykkelgate.

Planbeskrivelsen

- .. Gjennom endret gatebruk og ny utforming ønsker man å øke miljø- og byromskvalitetene i Torggata, samt gi bedre forhold for myke trafikanter og redusere trafikken i gata.
- Detaljert målstruktur, men ikke mål eller ambisjoner om universell utforming.

Anskaffelsesprosessen

- ”Prinsipper for universell utforming vil legges til grunn i utarbeidelse av byggeplaner. Prosjektet vil involvere Samferdselsetatens UU-kordinator i kvalitetssikring av planer.

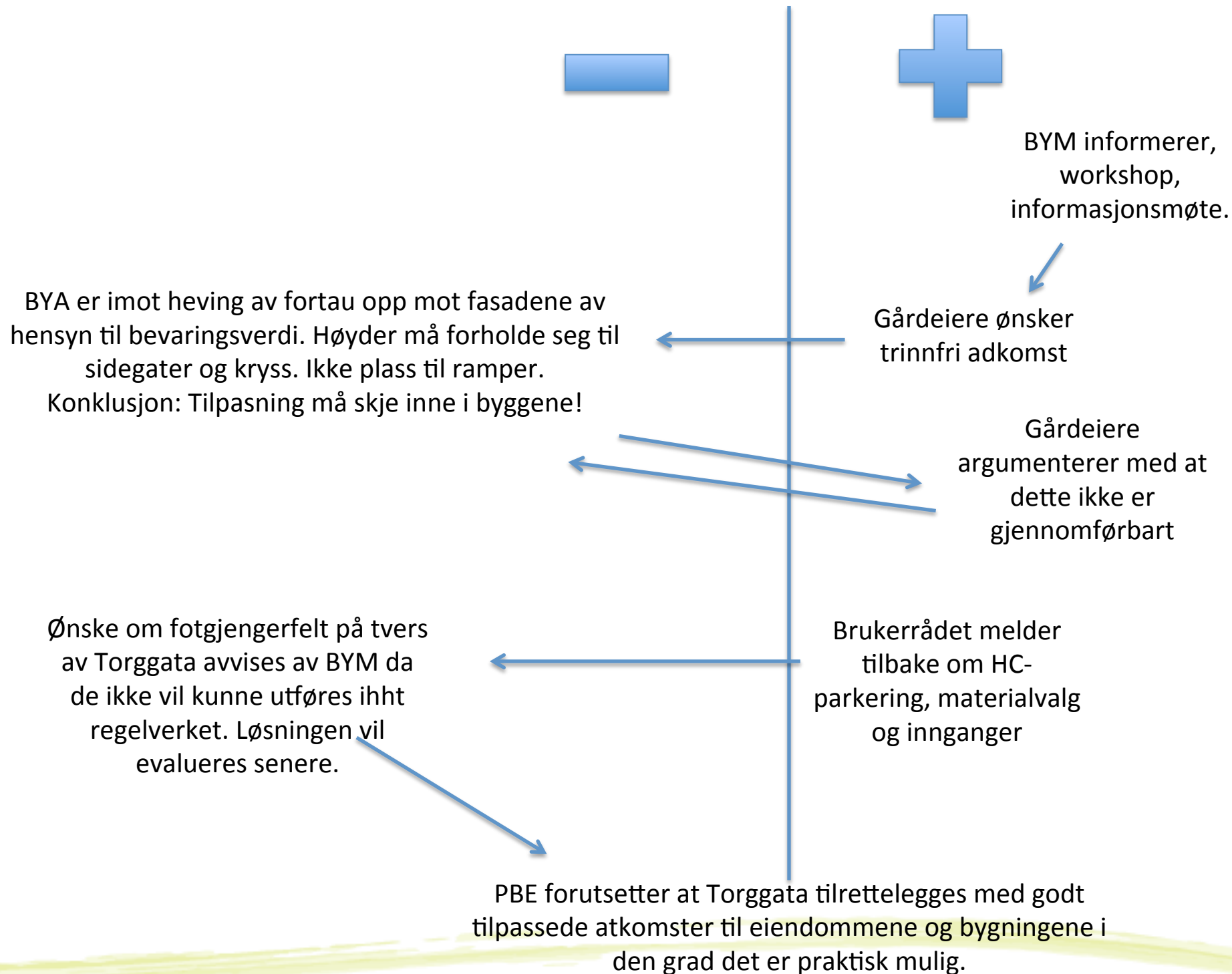
Prosjektering

Universell utforming sentralt i prosjekteringen

- Kartlegging av alle inngangspartier (og areaer) i Torggata (mange >20 cm, verneverdige granitt-trinn)
- Prosjektering av HC-parkering, materialbruk, belysning, soneinndelt gate, mv.

Torggata – Oslo

Alle fornøyd?

Uklart, prosjektet ikke evaluert.

Høydeforskjeller mellom gatenivå og innganger i Torggata pr. mars 2015

Høydeforskjell i cm	Antall	Prosentandel
0 cm	5	11 %
<15 cm	22	47 %
15-30 cm	16	34 %
>30 cm	6	13 %
Totalt	47	100 %

Oppsummering - prosjektene

Alle prosjektene har oppnådd en forbedring

- Fremkommelighet, soneinndelte fortau, orienterbarhet, mv

Flere utfordringer i Oslo-prosjektene

- Trinnfritt mellom fortau og bygg
- Nivåforskjeller, løsning og markering

Ulik respons på løsningene

- Priser for god universell utforming / tilgjengelighet
- Innklaget til Likestillings- og diskrimineringsombudet

Oppsummering - prosessene

Strategisk nivå

- Ambisjoner om universell utforming forankret på kommunalt (eller fylkeskommunalt nivå)

Prosjektnivå

- Ambisjoner om universell utforming kommer til uttrykk i prosjektbeskrivelsene i litt ulik grad.

Aktører

- Hamar og Stranda har tverrfaglig involvering gjennom hele prosjektperioden.
- Oslo-prosjektene involverer ressurspersoner sporadisk. Ser ut til at Byantikvaren hindrer trinnfrie adkomster.

TAKK FOR MEG !

KONTAKTINFORMASJON:

Thor Arne Jørgensen, Universell Utforming AS

Telefon:

E-post: thorarne@universellutforming.org

Nett: www.universellutforming.org

Vi gjør oppmerksom på at enkelte bilder og tekster i denne presentasjonen kan være hentet fra forskjellige publikasjoner og andres foredrag.

